

Εχθροί της ελαιοκράμβης

Автор(и): доц. д-р Неद्याлка Палагачева, Аграрен университет в Пловдив; проф. д-р Янко Димитров, Аграрен университет в Пловдив

Дата: 02.04.2023 Брой: 4/2023

Παρά τα υψηλά πλεονεκτήματά του ως ελαιοκαρπική καλλιέργεια, η ελαιοκράμβη αποτελεί ξενιστή για έναν μεγάλο αριθμό επιβλαβών ειδών, τα οποία σε ορισμένες χρονιές μπορούν να πολλαπλασιαστούν μαζικά και είναι ικανά να προκαλέσουν σημαντικές οικονομικές απώλειες. Για το λόγο αυτό, το φυτοϋγειονομικό status της περιοχής όπου πρόκειται να σπαρεί η ελαιοκράμβη έχει ιδιαίτερη σημασία. Εντός και γύρω από τα χωράφια ελαιοκράμβης, είναι υποχρεωτική η καταστροφή των σταυρανθών ζιζανίων, τα οποία αποτελούν πηγή τροφής για τα σταυρανθή ψύλλια, το ψύλλιο του καυλώνα του λάχανου και άλλους εχθρούς.

Για την έκφραση και ανάπτυξη του βιολογικού δυναμικού των φυτών, απαιτούνται πολύ καλή κατεργασία του εδάφους, κατάλληλες αμειψισπορές, τήρηση χωρικής απομόνωσης από είδη της οικογένειας *Brassicaceae*,

σπορά σε βέλτιστο βάθος και εντός βέλτιστων χρονικών ορίων με υγιείς σπόρους. Για τη διατήρηση ενός βέλτιστου θρεπτικού καθεστώτος, είναι σημαντική η ισορροπημένη λίπανση με αζωτούχα, φωσφορικά και καλιούχα λιπάσματα, η χρήση ανθεκτικών ποικιλιών και η διακαλλιέργεια. Ο έλεγχος των εχθρών πραγματοποιείται με την τοποθέτηση παγίδων για τον καθορισμό της έναρξης εμφάνισης του σκνίπα των σπόρων του λάχανου, των σκνίπων του καυλώνα του γένους *Ceuthorynchus*, της μύγας των λοβών, και με την τοποθέτηση κίτρινων δοχείων σε ύψος φυτών στο εσωτερικό των αγρών ελαιοκράμβης. Όταν πραγματοποιούνται έγκαιρα και σε υψηλό επίπεδο, αυτά τα μέτρα μπορούν να εξασφαλίσουν μια βλάστηση με βέλτιστη πυκνότητα.

Η ελαιοκράμβη είναι καλλιέργεια με μεγάλη βλαστική περίοδο – 280–320 ημέρες, επομένως τα μέτρα προστασίας των φυτών πρέπει να προσαρμόζονται στα φαινολογικά στάδια ανάπτυξης.

Μικρό ραβδωτό ψύλλιο (*Phyllotreta atra* L.)

Το φθινόπωρο, στα στάδια του κοτυληδόνα και σχηματισμού ροζέτας, σημαντικές ζημιές προκαλούνται από σταυρανθή ψύλλια του γένους *Phyllotreta*: το μικρό ραβδωτό ψύλλιο (*Phyllotreta atra* L.), το κυματοειδές ραβδωτό ψύλλιο (*Phyllotreta undulata* Kutsch.).

Ζημιές από το μικρό ραβδωτό ψύλλιο

Πολλαπλασιάζονται μαζικά σε ζεστό και ξηρό καιρό, επιτιθέμενα στα νέα και τρυφερά φύλλα, με αποτέλεσμα τα ζημιωμένα φυτά να εμφανίζονται τρυπημένα σαν κόσκινο και να ξεραίνονται. Οι εχθροί προκαλούν σημαντική ζημιά το φθινόπωρο, η οποία οδηγεί σε κακή συσσώρευση θρεπτικών ουσιών στα φυτά, απαραίτητων για την αντιμετώπιση των ακραίων συνθηκών κατά τη διάρκεια του χειμώνα.

Ψύλλιο του καυλώνα του λάχανου (*Psylliodes chrysocephala* L.)

Κατά την ίδια περίοδο, εμφανίζονται επίσης ενήλικα του ψυλλίου του καυλώνα του λάχανου (*Psylliodes chrysocephala* L.). Ενήλικα που έχουν εισέλθει σε θερινή διαπαύση ενεργοποιούνται κατά τη βλάστηση της ελαιοκράμβης και ροκανίζουν στρογγυλές τρύπες στα φύλλα και τους καυλώνες. Η ζημιά είναι σημαντική σε ξηρό και ζεστό καιρό. Τα προσβεβλημένα φυτά υστερούν στην ανάπτυξή τους.

Ζημιές από τις προνύμφες του ψυλλίου του καυλώνα του λάχανου

Μέρος των προνυμφών εκκολάπτεται το φθινόπωρο και ένα άλλο μέρος – την άνοιξη. Αυτές που εκκολάπτονται το φθινόπωρο σκάβουν μέσα στους μίσχους των φύλλων και τρέφονται με το εσωτερικό τους. Παράλληλα με αυτές, παρατηρούνται επίσης ζημιές από τον σφήκα του γογγυλιού (*Atalia rosae Christ.*) και τον κολεόπτερο του φύλλου της ελαιοκράμβης (*Entomoscelis adonidis Pall.*). Οικονομικά πιο σημαντικές είναι οι ζημιές που προκαλούνται από τις ψευδοκάμπιες της τρίτης γενιάς του σφήκα του γογγυλιού. Ξύνουν το κάτω επιθήλιο σε μεμονωμένα σημεία και αργότερα προκαλούν περιφερειακή ζημιά από τη διατροφή τους στα φύλλα. Σε περιπτώσεις μαζικού πολλαπλασιασμού, παραμένει ανεπηρέαστη μόνο η κύρια φλέβα. Τα ζημιωμένα φυτά πεθαίνουν και οι βλαστηρίες διακυβεύονται ήδη από το φθινόπωρο. Σε ζεστό φθινόπωρο και παρατεταμένη ξηρασία, η ζημιά από αυτόν τον εχθρό είναι σημαντική, καθώς οι ρίζες δεν μπορούν να διατηρήσουν τον τούργο του φυτού. Μετά τις πρώτες φθινοπωρινές βροχές, ενήλικα του κολεόπτερου του φύλλου της ελαιοκράμβης μετακινούνται στις περιοχές ελαιοκράμβης και τρέφονται με τα φύλλα.

Σφήκας του γογγυλιού (*Atalia rosae* Christ.)

Η πυκνότητα των σταυρανθών ψυλλίων του γένους *Phyllotreta*, του σφήκα του γογγυλιού, του ψυλλίου του καυλώνα του λάχανου και του κολεόπτερου του φύλλου της ελαιοκράμβης καταγράφεται με τη μέθοδο του δείγματος. Όταν διαπιστωθεί πυκνότητα 2 ατόμων/μ² ψυλλίου του καυλώνα του λάχανου, 2–3 ατόμων/μ² σφήκα του γογγυλιού και 3–5 ατόμων/μ² εδαφικών ψυλλίων, είναι απαραίτητη η επεξεργασία με προϊόντα με ευρύ φάσμα δράσης και μακρά υπολειμματική δράση όπως: δελταμεθρίνη (Deka EC, Dekal EC, Desha EC, Dena EC, Poleci, Decis – 30 ml/da; Decis 100 EC – 5 ml/da, Meteor – 60–80 ml/da), κυπερμεθρίνη (Cyperkil 500 EC, Citrin Max, Cypret 500 EC, Poli 500 EC – 5 ml/da). Η εμφάνιση και ο πολλαπλασιασμός των σταυρανθών ψυλλίων μπορεί να προβλεφθεί σε σταυρανθή ζιζάνια, την καφέλα της ποιμένος (*Capsella bursa-pastoris*), και άλλα είδη, τα οποία χρησιμεύουν ως ενδιάμεσοι ξενιστές.

Την άνοιξη, με τη θέρμανση του καιρού, οι μέσες ημερήσιες θερμοκρασίες ανεβαίνουν, η ελαιοκράμβη συνεχίζει την ανάπτυξή της και αρχίζει να σχηματίζει τον κύριο καυλώνα. Αυτή την εποχή, συνεχίζεται η επιβλαβής δραστηριότητα των σταυρανθών ψυλλίων και του ψυλλίου του καυλώνα του λάχανου. Στην αγροβιοκοινότητα της ελαιοκράμβης, συναντώνται το στολισμένο κορίδι του λάχανου (*Eurydema ornata* L.) και το κοινό κορίδι του λάχανου (*Eurydema oleraceum* L.). Ενήλικα και νύμφες των κοριδιών ρουφούν χυμό από τα φύλλα, τους μίσχους των φύλλων και των λουλουδιών, και τους λοβούς, με αποτέλεσμα να σχηματίζονται λευκές κηλίδες στους τόπους τροφής.

Την άνοιξη, παρατηρούνται επίσης κάμπιες της μεγάλης λευκής πεταλούδας (*Pieris brassicae* L.), της μικρής λευκής πεταλούδας (*Pieris rapae* L.), και της νυχτοπεταλούδας του λάχανου (*Mamestra brassicae* L.). Ζημιώνουν κυρίως τα φύλλα, ροκανίζοντας τρύπες σε αυτά. Όταν διαπιστωθούν πυκνότητες πάνω από το οικονομικό κατώφλι, πραγματοποιείται επεξεργασία με εκλεκτικά εντομοκτόνα.

Στα στάδια σχηματισμού μπουμποκιών, άνθησης και σχηματισμού λοβών, διαπιστώνονται οι ακόλουθοι εχθροί: ανθηφάγος (*Meligethes aeneus* F.), τριχωτός σκαθάρι (*Tropinota hirta* Poda), σκνίπες του καυλώνα του γένους *Ceutorhynchus*: σκνίπας του καυλώνα του λάχανου (*Ceutorhynchus napi* Gyll.), σκνίπας του καυλώνα του γογγυλιού (*Ceutorhynchus pallidactylus* Marsh) (συνώνυμο *Ceutorhynchus quadridens*), σκνίπας των σπέρων του λάχανου (*Ceutorhynchus assimilis* Payk.), ψείρα του λάχανου (*Brevicoryne brassicae* L.) και μύγα των λοβών των σταυρανθών (*Dasyneura brassicae* Winn.).

Ανθηφάγος (*M. aeneus*)

Ο ανθηφάγος (*M. aeneus*) είναι παρών ετησίως σε χωράφια ελαιοκράμβης και σε ορισμένες χρονιές πολλαπλασιάζεται μαζικά. Εμφανίζεται σε χωράφια ελαιοκράμβης αμέσως μετά το σχηματισμό των λουλουδιών και βρίσκεται εκεί μέχρι το τέλος της άνθησης. Πρόνυμφες και ενήλικα τρέφονται με μη ανοιγμένα λουλουδομπούκια, καταστρέφοντας τα στήμονας και τα πέταλα. Οι λοβοί που σχηματίζονται από ζημιωμένα λουλούδια γίνονται σαλιγκάρια. Σε πυκν